

Heikki Harjula/eg

7.1.2014

2/80/2014

Kunnanhallituksille

Europarlamenttivaalit

Europarlamenttivaalit toimitetaan sunnuntaina 25.5.2014. Vaaleissa sovelletaan vaalilakia (714/1998). Yleiskirjeessä selostetaan europarlamenttivaaleissa kuntien vaaliviranomaisille kuuluvia tehtäviä.

Ennakköänestys toimitetaan kotimaassa 14.–20.5.2014. Vaalien ulkomainonta suositellaan aloitettavaksi viikkoa ennen ennakköänestyksen alkua eli 7.5.2014.

Ennakköänestys- ja muita vaalijärjestelyjä on laajemmin käsitelty kunnanhallituksille lähetetyssä *oikeusministeriön kirjeessä 30.9.2013*. Kunnanhallituksen oli toimitettava kirje edelleen kunnan keskusvaalilautakunnalle. Kirjeessä on myös tiedotettu vaalien määräajoista. Lisäksi oikeusministeriön vaalisivuilla www.vaalit.fi on lisätietoa vaaleihin liittyvistä kysymyksistä.

Vaalit toimitetaan kunnissa äänestysalueittain.

Lisätietoja:

Heikki Harjula, puh. (09) 771 2070, 050 66735

Katariina Huikko, puh. (09) 771 2135, 050 5664327

Mervi Kuittinen, puh. (09) 771 2665, 050 5208071

Kirsi Mononen, puh. (09) 771 2473, 040 569 5511

Juha Myllymäki, puh. (09) 771 2450, 050 64894

Riitta Myllymäki, puh. (09) 771 2463, 050 3495460

palvelusähköposti: [hallintolakimiehet\(at\)kuntaliitto.fi](mailto:hallintolakimiehet(at)kuntaliitto.fi)

Europarlamenttivaalit 25.5.2014

Europarlamenttivaalit toimitetaan sunnuntaina 25.5.2014. Ennakkoäänestys toimitetaan kotimaassa 14.–20.5.2014.

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava äänestysalueiden *vaalilautakunnat* sekä ennakkoäänestyksestä laitoksissa huolehtivat *vaalitoimikunnat*. Kunnanhallituksen on myös hyvissä ajoin päätettävä kunnassa olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista sekä määrättävä ennakkoäänestyspaikkoina olevat sosiaalihuollon toimintayksiköt. Kunnanhallituksen on myös hyvissä ajoin määrättävä äänestysalueen vaalipäivän äänestyspaikat. Erityisistä syistä äänestyspaikka voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnankin ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa.

Kuntien vaaliviranomaiset

Kunnan keskusvaalilautakunta

Keskeisin vaaliviranomainen europarlamenttivaaleissa on vaalipiirilautakunta. Vaalien monista käytännön järjestelyistä vastaa kuitenkin kunnan keskusvaalilautakunta, joka on valittu koko vaalikaudeksi (vaalilain 13–14 §). Kunnan keskusvaalilautakunnan keskeisimmät tehtävät europarlamenttivaaleissa ovat vaalien valmistavista toimenpiteistä huolehtiminen, ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen sekä ns. pienten äänestysalueiden alustava äänten laskenta.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava, että kaikissa kunnanhallituksen päätöksellä kotimaan yleisiksi ennakkoäänestyspaikoiksi määrätyissä paikoissa on ennakkoäänestystä varten asianmukainen ennakkoäänestystila ja tarvittava kalusto. Keskusvaalilautakunnan on tiedotettava kunnan alueella olevista kotimaan yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä sillä tavoin kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi.

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava kutakin äänestysaluetta varten vaalilautakunta ja laitoksessa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimikunta (vaalilain 15 §).

Vaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Vaalitoimikuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Vaalikelpoisuus vaalilautakuntaan ja vaalitoimikuntaan määräytyy sen mukaan kuin kuntalaissa säädetään (33 ja 36 §). Europarlamenttivaaleissa ehdokkaana oleva henkilö ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä eikä varajäsenenä.

Sekä vaalilautakunnan että vaalitoimikunnan jäsenten että niiden varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa asianomaisessa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa eli vuoden 2011 eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puoluerakisteriin merkittyjä puolueita. Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien jäsenten ja varajäsenten poliittista edustavuutta tarkastellaan erikseen, näin tehdään myös tasa-arvolain soveltamisessa. Sekä varsinaisissa jäsenissä että varajäsenissä on siis oltava naisia ja miehiä kumpiakin vähintään 40 %.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle.

Vaalitoimitsijat

Vaalitoimitsijat huolehtivat ennakköäänestyksestä yleisissä ennakköäänestyspaikoissa sekä kotiaäänestyksistä (vaalilain 17 §). Yleisessä ennakköäänestyspaikassa on oltava ainakin kaksi vaalitoimitsijaa. Muissakin ennakköäänestyspaikoissa vaalitoimitsijoita voi tarvittaessa olla kaksi tai useampia.

Keskusvaalilautakunta määrää vaalitoimitsijat yleiseen ennakköäänestyspaikkaan ja kotiaäänestykseen.

Asianomaisissa vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö ei voi olla vaalitoimitsijana.

Vähintään kahden vaalitoimitsijan on oltava yhtä aikaa saapuvilla toimitettaessa ennakköäänestystä yleisessä ennakköäänestyspaikassa. Muissa ennakköäänestyspaikoissa, joihin vaalitoimitsijoita on nimetty tai määrätty kaksi tai useampia, riittää että yksi vaalitoimitsija on saapuvilla ennakköäänestystä toimitettaessa. Yksi vaalitoimitsija huolehtii yksittäisen kotiaäänestyksen toimittamisesta.

Ennakköäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat

Kunnilla on vastuu ennakköäänestyspaikoista. Kunnanhallitus päättää itsenäisesti ja oman harkintansa mukaan yleisten ennakköäänestyspaikkojen lukumäärästä ja sijainnista kunnassa. Vaalilain 9 §:n mukaan yleisiä ennakköäänestyspaikkoja on oltava jokaisessa kunnassa vähintään yksi, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

Kuka tahansa äänioikeutettu voi äänestää yleisissä ennakköäänestyspaikoissa.

Kunta voi järjestää ennakköäänestyksen joko omissa virastoissaan ja muissa toimipaikoissaan tai hankkimalla palvelun muulta luotettavalta taholta. Ennakköäänestys voidaan järjestää myös kunnassa kiertävässä autossa, esim. kirjastoautossa. Aikataulut täytyy tällöin laatia erityisen huolellisesti, jotta äänestysauto varmasti on ilmoitettuun aikaan ilmoitetussa paikassa.

Oikeusministeriön kirjeessä 30.9.2013 on selvitetty ennakköäänestysjärjestelyjä ja vaalipäivän äänestämistä. Siinä on myös tiedotettu vaalien määräajoista.

Ennakköäänestysjärjestelyillä voidaan vaikuttaa äänestysaktiivisuuteen. Tämän vuoksi kunnanhallituksen on syytä kiinnittää huomiota äänestäjien ennakköäänestysmahdollisuuksiin järjestämällä ennakköäänestyspaikkoja riittävästi kunnan eri osiin ja sellaisiin paikkoihin, joissa äänestäjät muutenkin liikkuvat, jotta ennakköäänestämisen olisi mahdollisimman vaivatonta ja vähän aikaa vievää. Esimerkiksi kirjastot, yhteispalvelupisteet ja kauppakeskukset ovat suositeltavia paikkoja.

Kunnanhallitus päättää yleisen ennakköäänestyspaikan päivittäisistä aukioloajoista. Arkipäivisin aukioloaika voi alkaa aikaisintaan kello 8 ja päättyä viimeistään kello 20. Lauantaisin ja sunnuntaisin vastaavat ajat ovat kello 9 ja 18. Säännönmukaisesti ennakköäänestyksen jokaisena päivänä auki olevan ennakköäänestyspaikan lisäksi kunnassa voi olla useampia kunnanhallituksen päätöksen mukaisina aikoina auki olevia ennakköäänestyspaikkoja.

Ennakköäänestyspaikkoja ovat myös sairaalat, ympärivuorokautista hoitoa antavat ja muut, kunnanhallituksen päätöksellä määrättyt sosiaalihuollon toimintayksiköt sekä rangaistuslaitokset (laitos). Edellä mainituista ennakköäänestyspaikkoja ovat suoraan lain nojalla muut paitsi kunnanhallituksen päätöksellä erikseen määrättyt sosiaalihuollon toimintayksiköt. Ennakköäänestys laitoksessa toimitetaan vähintään yhtenä ja enintään kahtena päivänä vaalitoimikunnan määrääminä aikoina.

Kotiaäänestyksessä ennakköäänestys toimitetaan äänestäjille erikseen ilmoitettuna aikana kello 9–20 välillä.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on tiedotettava kunnan alueella olevista kotimaan yleisistä ennakköäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi. Erityisen tehokkaasti on tiedotettava yleisistä ennakköäänestyspaikoista, joissa ennakköäänestys on mahdollista vain tiettyinä aikoina.

Jos ennakkoäänestys järjestetään kunnassa kiertävässä autossa, Pysähdyspaikoista ja aikatauluista on tiedotettava erityisen tehokkaasti.

Ulkomainonta

Europarlamenttivaalien ulkomainonta suositetaan aloitettavaksi niillä alueilla, jotka ovat kunnan hallinnassa ja määräysvallassa, viikkoa ennen ennakkoäänestyksen aloittamista eli 7.5.2014. Ulkomainospaikkoja valittaessa on otettava huomioon vaalilain säännökset, jotka edellyttävät, että vaalimainoksia ei sijoiteta ennakkoäänestys- tai äänestyspaikalle ja niiden läheisyyteen siten, että niiden voitaisiin katsoa vaikuttavan äänestäjien vaalivapauteen. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, etteivät vaalimainokset näy vaalihuoneistoon taikka sen sisäänkäyntiin.

SUOMEN KUNTALIITTO

Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma
toimitusjohtaja

Heikki Harjula
johtava lakimies